სადოქტორო პროგრამის სახელწოდება: საქართველოს ისტორიის წყაროთმცოდნეობა და ისტორიოგრაფია / History of Georgia with Concentration on Source Studies and Historiography

სადოქტორო პროგრამის ხელმძღვანელები: სრული პროფესორი გიული ალასანია, სრული პროფესორი მარიამ ჩხარტიშვილი.

სადოქტორო პროგრამის საკვალიფიკაციო დახასიათება

როგორც ცნობილია, წყაროთმცოდნეობა ისტორიული სამეცნიერო დისციპლინაა, რომლის საგანს წყაროთა ინფორმაციული შესაძლებლობის განსაზღვრა წარმოადგენს. ისტორიული მეცნიერების სტრუქტურაში ამგვარი მიზანდასახულების დარგის გაფორმების აუცილებლობას განაპირობებს ისტორიული შემეცნების უმთავრესი თავისებურება, კერძოდ, ის, რომ შემეცნების ობიექტი ანუ გარდასული სინამდვილე – დამკვირვებელს უშუალოდ ცდაში არ ეძლევა, ისტორიკოსი მას "აღადგენს" წარსულის მიერ დატოვებული კვალის – ისტორიული წყაროს – მეშვეობით. რაც უფრო სრულყოფილად იცნობს ისტორიკოსი წყაროს, მით უფრო კორექტულია კითხვები, რომლებსაც ის, როგორც მკვლევარი, სვამს წყაროს წინაშე, მით უფრო სრულია ამ კითხვების საფუძველზე აღდგენილი ისტორიული სინამდვილის სურათი.

საქართველოში წყაროთმცოდნეობით ძიებებს ხანგრძლივი და მყარი ტრადიცია აქვს. როგორც მეცნიერება ეს დარგი ჩვენში XX საუკუნის დასაწყისში ყალიბდება. ამ დროიდან მოყოლებული დღემდე გამოცემულია წყაროთმცოდნეობითი პროფილის ასობით სამეცნიერო ნაშრომი, წყაროთა გარეგან და შინაგან კრიტიკას რომ ისახავენ მიზნად. არსებობს თეორიული ნაშრომებიც და მრავალრიცხოვანი თანამედროვე სამეცნიერო აპარატით აღჭურვილი პუბლიკაციები და წყაროთა თარგმანები. ასე რომ, წყაროთმცოდნეობა საქართველოში არის დიდი ტრადიციის მქონე, ამასთან მომავალი კვლევების თვალსაზრისით პერსპექტიულიც, ისტორიული კვლევის წყაროთმცოდნეობითი ეტაპი ხომ ისტორიული შემეცნების საფუძველია.

საქართველოს ისტორიის წყაროთმცოდნეობა ძალიან ფართო ქრონოლოგიის მომცველი ინტერდისციპლინური სამეცნიერო მიმართულებაა. წყაროთმცოდნეობასთან ერთად სპეციალურ ისტორიულ დისციპლინას წარმოადგენს ისტორიოგრაფიაც. ყოველი სამეცნიერო დარგის წინსვლისათვის აუცილებელია პერიოდულად განვლილი გზის შეჯამება. ამგვარ ძიებებს ორგვარი ინტერესი აქვთ. ერთი მხრივ, ესაა მეცნიერების ისტორია, რომლის შემეცნებითი მნიშვნელობა ეჭვს არ იწვევს; მეორე მხრივ, წარსულის შედეგების გათვალისწინება საფუძველს იძლევა მომავლის პერსპექტივების დასახვისათვის. ეს დარგიც საკმაოდ განვითარებულია საქართველოში. არსებობს არაერთი ისტორიოგრაფიული გამოკვლევა, რომელიც ახალ პერიოდს შეეხება, აგრეთვე შუა საუკუნებში ისტორიოლი აზროვნების ამსახველი ნაშრომები.

პროგრამა გულისხმობს განახლებას ყოველი ორი სემესტრის შემდგომ. ამ დროს, უპირველეს ყოვლისა, მოსალოდნელია ცვლილებანი კონცენტრაციის სფეროების თვალსაზრისით, ანუ შეიძლება რომ სხვაგვარად დაკონკრეტდეს კვლევითი არეალები, რომლებშიც სტუდენტს სადისერტაციო ნაშრომის თემის შერჩევა შეეძლება.
წინამდებარე პროგრამისათვის კი ეს არეალები განსაზღვრულია შემდეგნაირად:

- შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიის ქართული ნარატიული წყაროების კვლევა;
- შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიის ქართული დოკუმენტური წყაროების კვლევა;
- შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიის ოსმალური წყაროების კვლევა.
- შუა საუკუნეების საქართველოს ისტორიის არაბული წყაროების კვლევა.
- შუა საუკუნეების ქართული ისტორიოგრაფია;

- ახალი დროის საქართველოს ისტორიის ნარატიული წყაროების კვლევა;
- ახალი დროის საქართველოს ისტორიის დოკუმენტური წყაროების კვლევა;
- ახალ დროის ქართული ისტორიოგრაფიის ისტორიის კვლევა.

ა) პროგრამის მიზანი

პროგრამა მიზნად ისახავს სტუდენტის დახელოვნებას ისტორიულ კვლევებში განსაკუთრებული აქცენტით საქართველოს ისტორიის შუა საუკუნეებისა და ახალი პერიოდის წყაროთმცოდნეობასა და ისტორიოგრაფიაზე. იგი გულისხმობს როგორც მრავალმხრივი საგნობრივად სპეციფიკური კონკრეტული წყაროთმცოდნეობითი და ისტორიოგრაფიული ფაქტობრივი მასალის მიწოდებას დოქტორანტისათვის, ასევე აღნიშნული მიმართულების შესაბამისი თეორიული ცოდნით და სათანადო კვლევის ჩატარებისათვის აუცილებელი სამეცნიერო ინსტრუმენტარიუმით მის აღჭურვას.

ბ) პროგრამის შედეგი

პროგრამის წარმატებით გავლის შემთხვევაში სტუდენტს ექნება სრულყოფილი და შემოქმედებითი გზით მიღებული **ცოდნა** ორი სპეციალური ისტორიული დისციპლინის - ისტორიოგრაფიისა და წყაროთმცოდნეობის - უმთავრესი პრობლემატიკისა, ექნება ამომწურავი ინფორმაცია მთლიანად საქართველოს ისტორიის წყაროთა ბაზაზე, შუა საუკუნეებში და ახალ დროში ქართული ისტორიოგრაფიის განვითარების ძირითად ეტაპებზე და წყაროთმცოდნეობითი და ისტორიოგრაფიული კვლევების სპეციფიკაზე.

ცოდნა და გაცნობიერება	**სწავლა, სწავლება, შეფასება**
1.1.დოქტორანტს ექნება ორი სპეციალური ისტორიული დისციპლინის - ისტორიოგრაფიისა და წყაროთმცოდნეობის - უმთავრესი პრობლემატიკის სრულყოფილი და შემოქმედებითი გზით მიღებული ცოდნა 1.2.დოქტორანტს ექნება შუა საუკუნეებში და ახალ დროში ქართული ისტორიოგრაფიის განვითარების ძირითადი ეტაპების შესახებ ამომწურავი ინფორმაცია 1.3.დოქტორანტს ექნება წყაროთმცოდნეობითი და ისტორიოგრაფიული კვლევების სპაციფიკის გაცნობიერება 1.4.დოქტორანტს ექნება წყაროთმცოდნეობითი და ისტორიოგრაფიული რეკონსტრუქციის მეთოდიკის და ტექნოლოგიის სრულყოფილი ცოდნა 1.5.დოქტორანტს ეცოდინება ისტორიის სწავლების თავისებურებანი, წყაროთმცოდნეობითი და ისტორიოგრაფიული ხასიათის მასალის მიწოდების სპეციფიკა ქართული მაგალითის გათვალისწინებით	*დამოუკიდებელი მუშაობა, ლექცია, სემინარი, პრაქტიკა *პრეზენტაცია, კოლოქვიუმი, ესე, სადოქტორო ნაშრომი
პრაქტიკული უნარები	**სწავლა, სწავლება, შეფასება**
2.1. დოქტორანტს ექნება წყაროთმცოდნებითი და ისტორიოგრაფიული ძიებების სრულყოფილად ჩატარების და მოძიებული	D*დამოუკიდებელი მუშაობა, სემინარი, ლექცია, , სამეცნიერო პროექტის დაწერაზე ორიენტირებულ ჯგუფში მუშობა.

ფაქტების ანალიზის, სინთეზის, ისტორიულ რეკონსტრუქციაში გამოყენების უნარი. 2.2. დოქტორანტს შეეძლება საქართველოს ისტორიის წყაროთმცოდნეობის და ისტორიოგრაფიის დარგში სამეცნიერო წერილობითი ნაშრომის, როგორც სტატიის, ასევე მონოგრაფიის თანამედროვე ისტორიული მეცნიერების მოთხოვნილებების შესაბამისად გაფორმება. 2.6. დოქოტორანტს შეეძლება ნაშრომთა და წყაროთა კომენტირება და რეცენზირება, ისტორიოგრაფიული ნარკვევის დაწერა 2.8. დოქტორანტს შეეძლება წყაროთა გამოსაცემად მომზადება, წყაროთმცოდნეობითი და ისტორიოგრაფიული კომენტარებით მათი აღჭურვა	*ესსე, , ზეპირი პრეზენტაცია, სადოქტორო ნაშრომი
ზოგადი უნარები	**სწავლა, სწავლება, შეფასება**
3.1. მუშაობა უცხოენოვან სპეციალურ ლიტერატურაზე და სემინარებში, კონფერენციებში მონაწილეობა დოქტორანტს გაუღრმავებს ენების ცოდნას და ჩამოუყალიბებს პრეზენტაციის უნარს. 3.2. დოქტორანტი ჩამოყალიბდება კომუნიკაბელურ და თვითკრიტიკულ პიროვნებად, რადგან მას ხშირად მიეცემა შესაძლებლობა იმუშაოს ჯგუფში, იყოს ექპედიციაში, სასწავლო პრაქტიკაზე;, მოიპოვოს ინფორმაციია ინტერვიუს გზით, დაწეროს კოლექტიური სამეცნიერო პროექტი მონაწილეობა მიიღოს დისკუსიაში. 3.3. წყაროების შესწავლისადმი მიძღვნილი კურსები დოქტორანტს კიდევ უფრო განუვითარებს საზოგადოდ ტექსტების ინტერპრირების უნარს და საზოგადებრივ მოვლენებში სწრაფი ორიენტირების და ადეკვატური თეორიული და პრაქტიკული გადაწყეეტილებების მიღების ჩვევას.	*დამოუკიდებელი მუშაობა, სემინარი, ლექცია, , სამეცნიერო პროექტის დაწერაზე ორიენტირებულ ჯგუფში მუშობა. *ესსე, , ზეპირი პრეზენტაცია, სადოქტორო ნაშრომი, ნაციონალურ და ინტერნაციონალურ სამეცნიერო ფორუმებში მონაწილეობა

გ) კურსდამთავრებულთა დასაქმების სფეროები

კურსდამთავრებულთა დასაქმების უმთავრესს სფეროს შესაბამისი პროფილის სამეცნიერო კვლევითი დაწესებულებაში და უმაღლეს სკოლაში პედაგოგად მუშაობა წარმოადგენს. ამასთან მას შეუძლია იმუშაოს არქივში, მუზეუმში, ბიბლიოთეკაში, ნებისმიერ ეროვნულ სახელმწიფოებრივ (მათ შორის, სამთავრობო უწყებებში, საელჩოებში და ა.შ.) და

ინტერნაციონალურ სტრუქტურაში, აგრეთვე არასამთავრობო და კერძო სტრუქტურებში, შეუძლია დასაქმდეს ტურიზმისა და ჟურნალისტიკის სფეროში, შეასრულოს სხვადასხვა (საგაზეთო, საჟურნალო, ტელე და რადიო) რედაქციაში ისტორიკოს-ექსპერტის ფუნქცია. მოკლედ ყველგან, სადაც არსებობს საზოგადოებრივი ცხოვრების თუ ქართული კულტურის სფეროში ექსპერტის, კომუნიკაბელური და ერუდირებული თანამშრომლის საჭიროება.

სადოქტორო პროგრამაზე მიღების წინაპირობები

- მაგისტრის ხარისხი ჰუმანიტარულ ან სოციალურ მეცნიერებებში.
- ევროპული ენის (ინგლისური, გერმანული, ფრანგული) ცოდნა (B 2) დონე.

სასწავლო კომპონენტი

პროგრამა 180 კრედიტიანია. აქედან 120 კრედიტი მოდის კვლევით კომპონენტზე, 60 - სასწავლო კომპონენტზე:

სავალდებულო - 35 კრედიტი

1. სწავლების თანამედროვე მეთოდები – 5 კრედიტი
2. დოქტორანტის კოლოქვიუმი I – 5 კრედიტი
3. დოქტორანტის კოლოქვიუმი II – 5 კრედიტი
4. პროფესორის ასისტენტობა - 15 კრედიტი
5. მეცნიერების მენეჯმენტი - 5 კრედიტი

არჩევითი - 25[1]

1 ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნიკის გამოყენება კვლევა/სწავლებაში და ელექტრონული კურსების შექმნა – 10

სამეცნიერო კვლევების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა:

დოქტორანტთა განკარგულებაში იქნება ი.ჯავახიშვილის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საქართველოს ისტორიის მიმართულების კაბინეტები, ბიბლიოთეკა, კომპიუტერები; მათ შეეძლებათ აგრეთვე ისარგებლონ ი.ჯავახიშვილის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტისა და კ.კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის ბიბლიოთეკებით, არქივითა და ხელნაწერთა საცავებით. ორივე ამ დაწესებულებასთან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს გაფორმებული აქვს მემორანდუმი თანამშრომლობის შესახებ.

მისაღები დოქტორანტების რაოდენობა

ადამიანური და მატერიალური რესურსებიდან გამომდინარე ერთდროულად შესაძლებელია 8 დოქტორანტის მომზადება.

პროგრამის მონაწილე პედაგოგები

გიული ალასანია - ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი; დოქტორანტებს გაუწევს ხელმძღვანელობას და სათანადო კონსულტაციებს შუა საუკუნეების ქართული და ოსმალური ნარატიული და დოკუმენტური, აგრეთვე, თეორიული წყაროთმცოდნეობის და ისტორიის დიდაქტიკის დარგში, დაეხმარება სადისერტაციო მაცნეს ინგლისური ვარიანტის რედაქტირებისას.

მარიამ ჩხარტიშვილი - ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი; დოქტორანტებს გაუწევს ხელმძღვანელობას და სათანადო კონსულტაციებს შუა საუკუნეების და ახალი დროის

[1] 25 კრედიტის ფარგლებში დოქტორანტს შეუძლია აირჩიოს სხვა კურსი ან კურსები შესაბამისი პროფილის ნებისმიერი სამაგისტრო თუ სადოქტორო პროგრამიდან სამეცნიერო ხელმძღვანელის რეკომენდაციით.

ქართული ნარატიული წყაროთმცოდნეობის და ისტორიოგრაფიის, ისტორიის დიდაქტიკის დარგში, აგრეთვე დაეხმარება სადისერტაციო მაცნეს ინგლისური ვარიანტის რედაქტირებისას.

ნიკო ჯავახიშვილი - ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი; დოქტორანტებს გაუწევს ხელმძღვანელობას და სათანადო კონსულტაციებს ახალი დროის საქართველოს ისტორიისა და წყაროთმცოდნეობის დარგში, ბონისტიკაში, კავკასიის ისტორიაში

ნანა გელოვანი - ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი; დოქტორანტებს გაუწევს ხელმძღვანელობას და სათანადო კონსულტაციებს საქართველოს ისტორიის არაბული წყაროთმცოდნეობის დარგში.

ვაჟა კიკნაძე - ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი; დოქტორანტებს გაუწევს ხელმძღვანელობას და სათანადო კონსულტაციებს შუა საუკუნეების და ახალი დროის ქართული ნარატიული წყაროთმცოდნეობის და ისტორიოგრაფიის დარგში.